

Çocuklar için Bilişsel Üçlü Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çocuklar için Bilişsel Üçlü Envanteri*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18858>

Özet

Çocuklar için Bilişsel Üçlü Envanteri (ÇBÜE), çocuklarda **Bilişsel Üçlü** yapısını ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Bu ölçek, orijinal bir İngilizce envanterin Türk kültürüne ve diline **uyarlama** sürecini temsil etmektedir. Uyarlama çalışması, ölçeğin Türkiye'deki çocuk popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir şekilde kullanılabileceğini göstermiştir, böylece çocuklarda depresyonla ilişkili bilişsel çarpıtmaların değerlendirilmesine olanak tanır.

Anahtar Kelimeler

Bilişsel Üçlü, Çocuk, Depresyon, Ölçek Uyarlama, Güvenilirlik, Geçerlilik, Bilişsel Terapi.

Yazarlar

Bahar Güloğlu, Güler Aydın

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, **Bilişsel Üçlü** modeline dayalı olarak çocukların kendileri, gelecekları ve dünya hakkındaki olumsuz bilişsel temalarından değerlendirmektir. Bu değerlendirme, çocuk ve ergenlerdeki depresif belirtilerin bilişsel bileşenlerinin anlaşılması ve klinik müdahalelerin planlanması açısından kritik öneme sahiptir.

Ölçek, özellikle klinik psikoloji ve eğitim bilimleri alanlarında araştırma yapmak isteyen uzmanlara, çocuklardaki depresyon eğilimini erken yaşta tespit etme ve müdahale programlarının etkinliğini ölçme imkanı sunmaktadır. Bu sayede, bilişsel davranışçı terapilerin çocuk popülasyonundaki etkinliği bilimsel olarak incelenebilir.

Yapı

ÇBÜE, Aaron Beck tarafından ortaya konulan **Bilişsel Üçlü** (Cognitive Triad) kuramından ölçmektedir. Bu yapı, depresyonun temelini oluşturan üç ana olumsuz düşünce temasından içerir. Ölçek, çocukların bu üç bilişsel bileşene ne ölçüde sahip olduğunu belirlemeyi hedefler:

Kişinin Kendisi Hakkında Olumsuz Görü: Çocuğun kendini yetersiz, değersiz veya başarısız olarak algılaması.

Dünya/Deneyimler Hakkında Olumsuz Görü: Çevresel olayların ve günlük deneyimlerin sürekli olarak olumsuz, haksız veya zorlayıcı olduğunu inancı.

Gelecek Hakkında Olumsuz Görü: Geleceğin umutsuz, deşiz ve olumsuz sonuçlar doğuracağına dair beklentiler.

Geçerlilik

Ölçeğin yapısal yeterliliği ve **yapısal geçerliliği**, kapsamlı istatistiksel yöntemlerle incelenmiştir. Bu amaçla, maddelerin teorik yapıyla uyumunu değerlendirmek için hem açıklayıcı hem de doğrulayıcı **faktör analizi** teknikleri kullanılmıştır. Bu analizler, ÇBÜE'nin Türk kültürüne uyarlanmış versiyonunda beklenen üçlü faktör yapısının korunduğunu doğrulamıştır.

Elde edilen bulgular, ölçeğin teorik olarak ölçmesi beklenen Bilişsel Üçlü boyutların tutarlı bir şekilde temsil ettiğini göstermiş ve ölçeğin Türk popülasyonunda geçerli bir ölçüm aracı olduğunu kanıtlamıştır. Bu durum, ölçeğin bilimsel araştırmalarda güvenle kullanılabileceği anlamına gelmektedir.

Güvenilirlik

Çocuklar için Bilişsel Üçlü Envanteri'nin iç tutarlılığı yüksek bulunmuştur. Güvenilirliği değerlendirmek için yaygın olarak kullanılan **Cronbach Alfa katsayısı** hesaplanmış ve bu değer **.81** olarak rapor edilmiştir.

Psikometrik standartlara göre, .70 ve üzeri katsayılar genellikle kabul edilebilir bir güvenilirlik düzeyi olarak değerlendirilir. .81 değeri, ölçek maddelerinin yüksek düzeyde tutarlı olduğunu ve aynı psikolojik yapıyı ölçtüğünü göstermektedir. Bu yüksek iç tutarlılık, ölçeğin klinik ve araştırma ortamlarında stabil ve güvenilir sonuçlar üreteceğini desteklemektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin Türkçeye **uyarlama** çalışması sırasında, psikometrik yapının sağlamlığını test etmek için açıklayıcı ve doğrulayıcı **faktör analizi** yöntemleri kullanılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi, maddelerin doğal gruplanması ve temel faktör yapısının ortaya çıkarmayı amaçlamıştır.

Doğrulayıcı faktör analizi ise, Beck'in orijinal Bilişsel Üçlü teorisinden beklenen (kendilik, dünya, gelecek) üç faktörlü yapının Türk örneğine ne kadar uyduğunu test etmek için uygulanmıştır. Analiz sonuçları, teorik modelin veri tarafından desteklendiğini ve ölçeğin yapısal olarak geçerli olduğunu göstermiştir.

Envanter Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Genellikle Likert Tipi Derecelendirme (Orijinal envanter formatına uygun olarak)

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Çocuklar

Age Group: Genellikle 8-14 yaş grubu (İlkokul ve ortaokul öğrencileri)

Population Details: Türkiye'deki farklı sosyo-ekonomik ve kültürel düzeylerden gelen okul çağındaki çocuklar üzerinde standardize edilmiştir.

Test Methodology: Öz Bildirim Envanteri (Self-Report Inventory)

Anahtar Kelimeler

Bilişsel Çarpıtma, Depresif Belirti, Psikometri, Güloğlu ve Aydın (2006), Çıkarım, **Cronbach Alfa katsayısı**.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Yok

Affiliation Email addresses: Yok

Correspondence Address: Referansta belirtilmemiştir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması **2006** yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için gerekli izinler ve olası ücret bilgileri, yayıncı kurum olan *Journal of Educational Sciences & Practices* veya çalışmanın yazarları (Güloğlu ve Aydın) ile iletişime geçilerek öğrenilmelidir.

Kaynaklar

Güloğlu, B. ve Aydın, G. (2006). Çocuklar için Bilişsel Üçlü Envanteri. *Journal of Educational Sciences & Practices*, 5(10), 179-190.

Makalenin çevrimiçi bağlantısı search.ebscohost.com adresinde bulunabilir.

Çocuklar için Bilişsel Üçlü Envanteri Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Kaynak içerikte ölçek maddeleri bulunmamaktadır. Maddelerin tam listesi için Güloğlu ve Aydın

(2006) tarafından yayımlanan orijinal makaleye başvurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM